

Ärende: VN/13449/2026

Begäran om utlåtande om ett utkast till regeringens proposition och statsrådets förordning om klientavgifter inom hälso- och sjukvården

Lausunnonantajan lausunto

Remissinstansen är:

En facklig organisation eller en intresseorganisation

Är de föreslagna bestämmelserna om den nya specialundersökningsavgiften tillräckligt tydliga och genomförbara? Är de föreslagna förutsättningarna för när avgiften får tas ut motiverade?

-

Är de föreslagna bestämmelserna om den nya avgiften för operationer och ingrepp tillräckligt tydliga och genomförbara? Är de föreslagna förutsättningarna för när avgiften får tas ut motiverade?

-

Är de föreslagna bestämmelserna om de nya avgifter som tas ut hos dödsboet tillräckligt tydliga och genomförbara? Är de föreslagna förutsättningarna för när avgifterna får tas ut motiverade?

-

Ger utkastet till proposition och utkastet till motiveringspromemoria för förordningen en tillräcklig och verklig bild av konsekvenserna av de föreslagna ändringarna?

-

Era synpunkter på förslagen i övrigt

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder arbetar för förverkligandet av delaktighet och mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning som även hör till den svenskspråkiga minoriteten. SAMS vill påpeka att en betydande del av personer med funktionsnedsättningar lever under eller nära fattigdomsgränsen. De höjningar i klientavgifterna som föreslås, påverkar därför dessa personer betydligt. Målgruppen har redan påverkats oproportionerligt mycket av tidigare nedskärningar och besparingar.

I propositionsutkastets konsekvensbedömning identifieras att personer med funktionsnedsättning kan bedömas behöva social- och hälsovårdstjänster oftare än genomsnittsbefolkningen. Vidare konstateras att de ändringar som görs i avgifterna därför särskilt bedöms påverka de personer med funktionsnedsättning som har ett omfattande behov av offentliga hälso- och sjukvårdstjänster.

Även om det kan verka som att höjningarna i de enskilda avgifterna är måttliga, blir deras sammantagna effekt betydande för personer som behöver omfattande undersökningar, vård och uppföljning. SAMS håller med propositionens konstaterande om att personer med funktionsnedsättningar behöver social- och hälsovårdstjänster oftare än genomsnittsbefolkningen. Som exempel kan nämnas att personer med intellektuell funktionsnedsättning ofta behöver tandvård under anestesi för att behandlingen ska kunna genomföras på ett säkert sätt.

Att avgiftshöjningarna drabbar samma personer upprepade gånger försämrar den ekonomiska situationen särskilt för dem som redan befinner sig i en utsatt ställning. I praktiken kan detta leda till att en person med funktionsnedsättning inte har råd att använda sig av en tjänst som hen behöver. Detta kan vidare leda till att behovet av stöd och service ökar och problemen blir mer komplexa när personens välbefinnande och hälsotillstånd försämras. Då kan personen behöva mer omfattande och ofta dyrare tjänster än tidigare.

I det rådande ekonomiska läget är det mycket sannolikt att välfärdsområdena höjer klientavgifterna till maximibelopp såsom också skett tidigare. I propositionen framställs avgiftstaket som ett skydd för personer som använder mycket tjänster. I propositionen konstateras även att det är på klientens ansvar att följa med om avgiftstaket har nåtts och att det kan gå så att en del personer inte märker att avgiftstaket nåtts. SAMS anser att det inte borde vara på klientens ansvar att följa upp om avgiftstaket nåtts eller inte. En person som är belastad av sjukdom eller funktionshinder ska inte behöva använda sina begränsade resurser på denna uppföljning. SAMS anser även det nuvarande klientavgiftstaket är satt på en för hög nivå. Den nuvarande nivån skyddar inte effektivt personer med återkommande behov av social- och hälsovårdstjänster. SAMS framhåller att det borde finnas tydligare reglering kring avskrivning och sänkning av klientavgifter.

Rex Linda

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf